

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

อนุภาคนาโนแม่เหล็กเคลือบด้วยพอลิเมอร์สำหรับการประยุกต์เป็นอุปกรณ์
ตรวจวัดทางชีวภาพ

Polymer-coated magnetic nanoparticles for biosensing applications

หัวหน้าโครงการวิจัย

อ.ดร. ปิยะพร ณ หนองคาย

ผู้ร่วมวิจัย

ผศ.ดร. ธนิตา ตระกูลสุจริตโชค

โครงการวิจัยประเภทงบประมาณเงินรายได้
จากเงินอุดหนุนจากรัฐบาล (งบประมาณแผ่นดิน)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มหาวิทยาลัยบูรพา

รหัสโครงการ 2559A10802025

สัญญาเลขที่ 72/2559

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

อนุภาคนาโนแม่เหล็กเคลือบด้วยพอลิเมอร์สำหรับการประยุกต์เป็นอุปกรณ์
ตรวจวัดทางชีวภาพ

Polymer-coated magnetic nanoparticles for biosensing applications

อ.ดร. ปิยะพร ณ หนองคาย

ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผศ.ดร. ธนิตา ตระกูลสุจริตโชค

ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2559

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้จากเงินอุดหนุนรัฐบาล (งบประมาณแผ่นดิน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มหาวิทยาลัยบูรพา ผ่านสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ เลขที่สัญญา 72/2559

บทคัดย่อ (Abstract)

ในงานวิจัยนี้ได้ทำการสังเคราะห์อนุภาคนาโนแม่เหล็กดัดแปรพื้นผิวด้วยการเคลือบด้วยโคพอลิเมอร์แบบสุ่มระหว่างพอลิเมทาคริลิกแอซิด และ พอลิ(2-เมทาคริโกลิลออกซีเอทิลฟอสโฟริลโคลีน) ด้วยปฏิกิริยาแบบ “one pot” โดยอาศัยการตกตะกอนร่วมระหว่าง Fe^{2+} และ Fe^{3+} ในสารละลายเบสร่วมกับสภาวะที่มีการเติมสารละลายพอลิเมอร์ อนุภาคที่สังเคราะห์ได้มีคุณสมบัติที่ดีในการเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาการเปลี่ยนสีของ 3,3',5,5'-เตตระเมทิลเบนซิดีน (ทีเอ็มบี) ในสภาวะที่มีไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ได้ เพื่อการนำอนุภาคนาโนที่เตรียมขึ้นนี้ไปประยุกต์ใช้เป็นอุปกรณ์ในการตรวจวัดโปรตีนเป้าหมายจึงจำเป็นต้องทำการตรึงไบโอดีโนโพรบเพื่อใช้เป็นโพรบในการจับกับสเตรปตาวิดิน โดยอาศัยการทำปฏิกิริยาระหว่างหมู่คาร์บอกซิลที่อยู่ในโครงสร้างของ PMAMPC โคพอลิเมอร์ที่เคลือบอยู่บนพื้นผิวของอนุภาคกับหมู่อะมิโนของไบโอดีโนโพรบบนพื้นผิวของอนุภาคนาโนแม่เหล็กจะแสดงความจำเพาะเจาะจงในการจับกับโปรตีนกับสเตรปตาวิดิน โดยสามารถทำการตรวจวิเคราะห์หาโปรตีนสเตรปตาวิดินในสารละลายได้ด้วยวิธีการวิเคราะห์โดยการเทียบสีซึ่งสามารถสังเกตเห็นการตรวจวิเคราะห์ได้ด้วยตาเปล่า ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอนุภาคนาโนแม่เหล็กชนิดแมกนีไทต์ที่ผ่านการดัดแปรพื้นผิวด้วยพอลิเมอร์ชนิด PMAMPC สามารถนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับการตรวจวัดทางชีวภาพที่สามารถสังเกตเห็นการตรวจวัดได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงสี

In this work, poly [methacrylic acid-co-2-methacryloxyethyl phosphorylcholine] (PMAMPC)-functionalized magnetite nanoparticles thereafter called Fe_3O_4 NPs-PMAMPC were successfully synthesized by a simple one-pot reaction. Chemical co-precipitation of ferrous/ferric mixed salt-solution in alkaline medium and direct polymer addition were conducted. The Fe_3O_4 NPs-PMAMPC exhibited an excellent peroxidase catalytic activity behavior for the reaction of 3,3',5,5'-tetramethylbenzidine (TMB) in a presence of H_2O_2 to produce blue color products. In order to apply for targeted protein detection, Fe_3O_4 NPs-PMAMPC were immobilized with biotin probe for SA detection. The carboxyl groups on Fe_3O_4 NPs-PMAMPC were utilized for biotin immobilization via an amide bond formation between the amino group of NH_2 -biotin and the carboxyl group of the MA unit in the PMAMPC. The bioninylated Fe_3O_4 NPs-PMAMPC showed the specific binding with streptavidin (SA) molecules. The colorimetric assays can be read out by the naked eye. All results have demonstrated the potential of Fe_3O_4 NPs-PMAMPC for colorimetric biosensing application.

สารบัญ

	หน้า
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	2
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 วิธีดำเนินการวิจัยโดยสรุปทฤษฎี และแนวทางการคิดที่นำมาใช้ในการวิจัย	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
2. วิธีดำเนินการวิจัย	8
2.1 สารเคมี	8
2.2 เครื่องมือ และอุปกรณ์	8
2.3 การตรึงไปโอตินโพรบ	9
2.4 การศึกษาประสิทธิภาพในการตรวจวัดโปรตีนเป้าหมาย	10
3. ผลการทดลองและอภิปรายผลการทดลอง	12
3.1 การตรึงไปโอตินโพรบ	12
3.2 การศึกษาประสิทธิภาพในการตรวจวัดโปรตีนเป้าหมาย	15
4. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ	20
4.1 สรุปผลการทดลอง	20
1.2 ข้อเสนอแนะ	20
ผลผลิต	21
บรรณานุกรม	22
ประวัตินักวิจัย	23

สารบัญภาพ

รูปที่		หน้า
1.1	Schematic diagram of a biosensor device	3
1.2	เทคนิค immunomagnetic separation	3
1.3	การใช้ออนุภาคนาโนแม่เหล็กในการตรวจวิเคราะห์เชื้อไวรัสในสารตัวอย่าง	4
1.4	การตรวจวัดโปรตีนจากการเปลี่ยนแปลงของสัญญาณการเปลี่ยนสีขั้วสเตรท	6
3.1	ค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายไบโอดีนก่อนและหลังการตรึง; ก่อนการตรึง (เส้นสีน้ำเงิน), ภายหลังการตรึงในสภาวะที่มีการกระตุ้นด้วย 15 mg/mL EDC/NHS (เส้นสีเหลือง), ภายหลังการตรึงในสภาวะที่มีการกระตุ้นด้วย 25 mg/mL EDC/NHS (เส้นสีเทา), และภายหลังการตรึงในสภาวะที่มีการกระตุ้นด้วย 50 mg/mL EDC/NHS (เส้นสีม่วง)	13
3.2	ค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายไบโอดีนก่อนและหลังการตรึง; ก่อนการตรึง (เส้นสีน้ำเงิน), ภายหลังการตรึงในสภาวะที่มีการกระตุ้นที่เวลา 15 นาที (เส้นสีแดง และภายหลังการตรึงในสภาวะที่มีการกระตุ้นที่เวลา 30 นาที (เส้นสีม่วง)	14
3.3	ค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายไบโอดีนก่อนและหลังการตรึง; ก่อนการตรึง ที่ความเข้มข้น 5 mg/mL (เส้นทึบสีแดง), ภายหลังการตรึงที่ความเข้มข้น 5 mg/mL (เส้นประสีแดง), ก่อนการตรึงที่ความเข้มข้น 10 mg/mL (เส้นทึบสีน้ำเงิน), และภายหลังการตรึงที่ความเข้มข้น 10 mg/mL (เส้นประสีน้ำเงิน)	15
3.4	ค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายในหลอดตัวอย่างที่ไม่มีโมเลกุลเป้าหมาย (เส้นทึบ) และหลอดตัวอย่างที่มีโมเลกุลเป้าหมาย (เส้นประ)	16
3.5	ภาพถ่ายการเปลี่ยนแปลงสีของสารละลาย (a) และค่าการดูดกลืนแสงของสารละลาย (b) ในสภาวะการตรวจวิเคราะห์โปรตีนชนิด HAS และ SA	17
3.6	ร้อยละการยับยั้งสมบัติ peroxidase-like activity ของอนุภาค Fe ₃ O ₄ NPs-PMAMPC-biotin (% inhibition) ภายหลังการตรวจวิเคราะห์โปรตีนชนิด HAS และ SA	18
3.7	กราฟเส้นตรงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มข้นของ SA และค่าการดูดกลืนแสง	19

1. บทนำ (Introduction)

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันอุปกรณ์ตรวจวัดหรือเซ็นเซอร์เข้ามามีบทบาทสำคัญกับมนุษย์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์ตรวจวัดทางชีวภาพหรือเซ็นเซอร์ชีวภาพ (biosensor) ซึ่งเกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของมนุษย์ เช่น อุปกรณ์สำหรับตรวจวินิจฉัยโรค ตรวจการตั้งครรภ์ และตรวจวัดปริมาณน้ำตาลในเลือด เป็นต้น ดังนั้นจึงมีการพัฒนาเทคโนโลยีของเซ็นเซอร์ชีวภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาเซ็นเซอร์ชีวภาพที่ให้ผลการตรวจวัดที่รวดเร็ว มีความถูกต้อง แม่นยำสูง และราคาถูก

การพัฒนาอุปกรณ์ตรวจวัดทางชีวภาพโดยอาศัยการตรวจติดตามการเปลี่ยนสีหรือที่เรียกว่า colorimetric detection ซึ่งเป็นเทคนิคที่สามารถสังเกตเห็นผลของการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายด้วยตาเปล่า ไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่มีราคาแพงในห้องปฏิบัติการ รวมถึงทำได้สะดวกและรวดเร็ว นับเป็นหลักการที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน อุปกรณ์ตรวจวัดที่มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน คือ อนุภาคนาโนทองคำ (gold nanoparticles; AuNPs) ที่อาศัยหลักการเปลี่ยนแปลงของสีหรือค่าการดูดกลืนแสงของ AuNPs อันเป็นผลเนื่องมาจากการดูดซับของโมเลกุลที่ต้องการวิเคราะห์ นอกจากนี้ ยังมีอนุภาคอีกชนิดที่ได้รับความนิยมคือ อนุภาคนาโนแม่เหล็ก (magnetic nanoparticles; MNPs) จากสมบัติ peroxidase-like activity หรือสมบัติการเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาการเปลี่ยนสีของ peroxidase substrate ในสถานะที่มี H_2O_2 ได้เหมือนกับเอนไซม์ peroxidase ที่มีในธรรมชาติ เช่น horseradish peroxidase (HRP) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสีของ peroxidase substrate ที่สามารถใช้ในการตรวจติดตามการตรวจวัดสารที่ต้องการวิเคราะห์ได้ ประกอบกับอนุภาคนาโนแม่เหล็กมีสมบัติทางแม่เหล็กที่เอื้อต่อการแยกอนุภาคออกจากสารละลายได้ง่ายด้วยการให้สนามแม่เหล็ก (magnet) ดังนั้นจึงได้รับความนิยมในการนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคนิคการแยกด้วยหลักการทางอิมมูโน (immunomagnetic separation; IMS) ซึ่งเป็นเทคนิคการแยกสารที่ต้องการออกจากสารตัวอย่างผสม โดยอาศัยการจดจำทางชีวภาพ (biological recognition mechanism) ระหว่างโมเลกุลของสารที่สนใจ และโมเลกุลที่ทำหน้าที่เป็นตัวตรวจวัด (โพรบ) ที่ถูกตรึงบนอนุภาคนาโนแม่เหล็ก โดยสารที่ต้องการตรวจวัดหรือแยกจะยึดติดอยู่กับอนุภาคนาโนแม่เหล็กและถูกแยกออกจากสารอื่นได้โดยง่ายและถูกนำไปวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ต่างๆ ต่อไป เช่น การตรวจวัดทางเคมีไฟฟ้า enzyme-linked immunosorbent assays (ELISA) และ mass spectrometry

ถึงแม้จะมีรายงานวิจัยที่นำอนุภาคนาโนแม่เหล็กมาใช้เป็นอุปกรณ์ตรวจวัดทางชีวภาพอย่างแพร่หลาย แต่จากงานวิจัยที่ผ่านมายังคงพบปัญหาเกี่ยวกับความไม่จำเพาะเจาะจงในการตรวจวัดระหว่างโพรบ และโมเลกุลอื่นที่ไม่ใช่โมเลกุลที่ต้องการวิเคราะห์ ก่อให้เกิดสัญญาณรบกวนในการ

วิเคราะห์ ส่งผลให้ค่า signal-to-noise (S/N ratio) รวมถึง selectivity ของอุปกรณ์ตรวจวัดมีค่าต่ำ อีกทั้งไม่สามารถนำไปใช้ในการตรวจวัดในสารตัวอย่างที่มีองค์ประกอบที่ซับซ้อน เช่น blood plasma หรือ นม ได้ ประกอบกับการวิเคราะห์ยังต้องอาศัยเครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา และพัฒนาการดัดแปรพื้นผิวของ MNPs ให้มีความเหมาะสมสำหรับเป็นอุปกรณ์ตรวจวัดทางชีวภาพที่สามารถตรวจวัดโมเลกุลเป้าหมายได้อย่างจำเพาะเจาะจงและสามารถสังเกตเห็นการตรวจวัดได้ด้วยตาเปล่า โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดัดแปรพื้นผิวของ Fe_3O_4 NPs ด้วยการเคลือบด้วยโคพอลิเมอร์แบบสุ่มระหว่างพอลิเมทาคริลิกแอซิด และ พอลิ(2-เมทาคริลอิลออกซีเอทิลฟอสโฟริลโคลีน) (poly[(methacrylic acid)-ran-(2-methacryloyloxyethyl phosphorylcholine)]) หรือ พีเอ็มเอเอ็มพีซี (PMAMPC) ซึ่งเป็นพอลิเมอร์ที่คณะผู้วิจัยได้ทำการออกแบบให้มียึดประกอบของทั้งส่วนที่ทำหน้าที่ในการตรึงโพรบ (หมู่คาร์บอกซิล) และส่วนที่ทำหน้าที่ในการต้านการดูดซับอย่างไม่จำเพาะเจาะจง (หมู่ฟอสโฟริลโคลีน) โดยคาดว่าจะสามารถนำอนุภาคที่เคลือบด้วยพีเอ็มเอเอ็มพีซีไปใช้เป็นอุปกรณ์ตรวจวินิจฉัยโรค ที่สามารถตรวจวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ มีความสะดวกและรวดเร็ว และที่สำคัญไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือราคาแพงในการตรวจวิเคราะห์ต่อไปได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการนำอนุภาคนาโนแม่เหล็กเคลือบด้วยพีเอ็มเอเอ็มพีซีมาใช้เป็นอุปกรณ์ตรวจวัดโปรตีนที่สามารถสังเกตเห็นการตรวจวัดได้ด้วยตาเปล่า

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

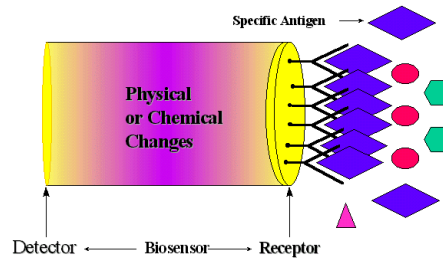
- 1.3.1 ศึกษาหาสภาวะที่เหมาะสมในการตรึงโพรบ (ไบโอติน) ด้วยปฏิกิริยาระหว่างหมู่อะมิโนของไบโอติน (NH_2 -biotin) และหมู่คาร์บอกซิลของ Fe_3O_4 NPs-PMAMPC
- 1.3.2 ทดสอบประสิทธิภาพของการนำ Fe_3O_4 NPs-PMAMPC ที่ตรึงด้วยไบโอติน มาใช้เป็นอุปกรณ์ตรวจวัดโมเลกุลเป้าหมาย คือ โปรตีน streptavidin ในสารละลายตัวอย่าง โดยอาศัยเทคนิคทาง Colorimetric assay

1.4 วิธีดำเนินการวิจัยโดยสรุปทฤษฎี และแนวทางการคิดที่นำมาใช้ในการวิจัย

หลักการพื้นฐานของการตรวจวัดทางชีวภาพ คือ อาศัยการจดจำทางชีวภาพ (biological recognition mechanism) ที่ก่อให้เกิดการจับกันอย่างจำเพาะเจาะจงระหว่างสารชีวโมเลกุลที่ทำหน้าที่เป็นโมเลกุลสำหรับตรวจวัด (โพรบ) และสารที่ต้องการตรวจวิเคราะห์ (analyte) เช่น ความจำเพาะเจาะจงซึ่งกันและกันระหว่างคู่แอนติเจนและแอนติบอดี หรือดีเอ็นเอที่เป็นคู่สมกัน โดย

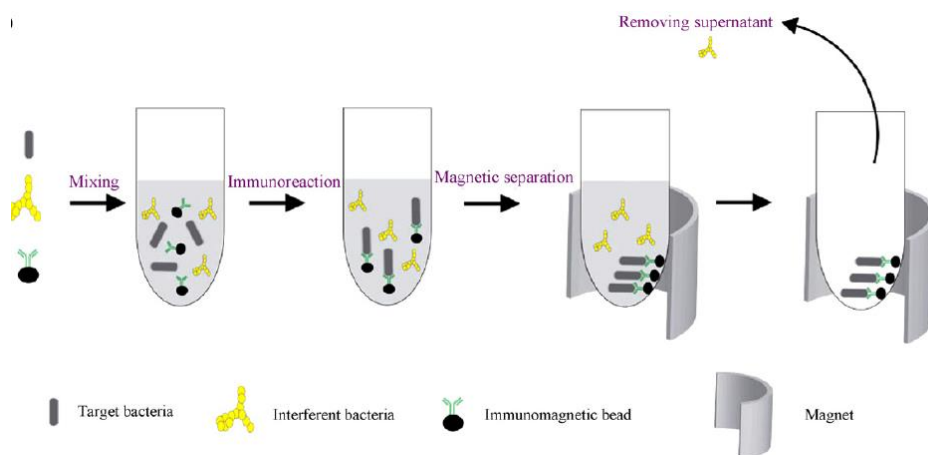

โพรบจะถูกตรึงลงบนอุปกรณ์ตรวจวัด และเมื่ออุปกรณ์ดังกล่าวตรวจพบสารที่ต้องการตรวจวิเคราะห์ จะทำให้เกิดสัญญาณที่สามารถตรวจวัดได้ด้วยเทคนิคต่างๆ เช่น ทางเคมีไฟฟ้า ทางมวล หรือทางแสง

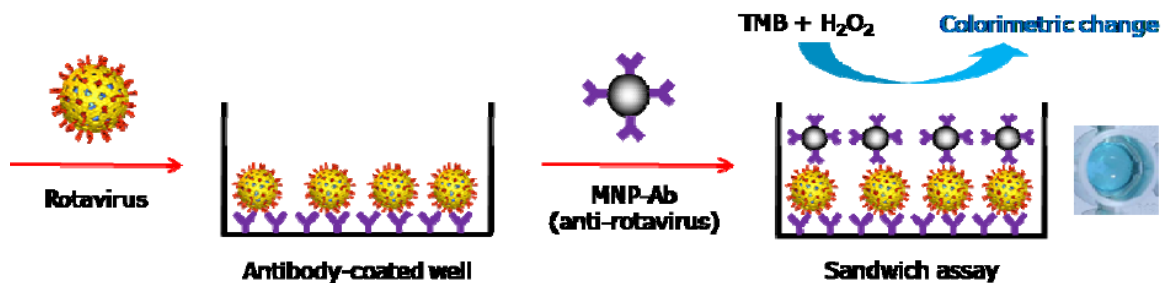
รูปที่ 1.1 Schematic diagram of a biosensor device

Magnetite (Fe_3O_4) หรือแร่เหล็ก จัดเป็นสารประกอบออกไซด์ของเหล็กชนิดหนึ่งที่มีสมบัติทางแม่เหล็ก พบได้ทั่วไปในธรรมชาติ มีลักษณะเป็นก้อนสีดำ อนุภาคระดับนาโนของ Fe_3O_4 (MNPs) เป็นอนุภาคที่ได้รับความสนใจในการนำมาประยุกต์ใช้ในงานด้านต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนในงานด้านการแพทย์ สำหรับการสังเคราะห์ MNPs สามารถทำได้หลายวิธี เช่น วิธีการตกตะกอนร่วมระหว่างเฟอร์รัสไอออน (Fe^{2+}) และ เฟอร์ริกไอออน (Fe^{3+}) ได้อนุภาคที่มีลักษณะเป็นผงละเอียดสีน้ำตาลเข้มจนถึงดำขึ้นอยู่กับขนาดของอนุภาค MNPs เป็นอนุภาคที่มีขนาดเล็ก มีพื้นที่ผิวสูง และยังคงคุณสมบัติทางแม่เหล็ก ดังนั้นจึงได้มีการนำ MNPs มาใช้ในเทคนิคการแยกสารชีวโมเลกุลโดยอาศัยหลักการทางอิมมูโน (immunomagnetic separation; IMS) [1-4] โมเลกุลที่ทำหน้าที่เป็นตัวตรวจวัด หรือ โพรบ จะถูกตรึงบนอนุภาคนาโนแม่เหล็กและถูกนำมาใช้แยกสารชีวโมเลกุลที่ต้องการออกจากสารตัวอย่างผสม สารชีวโมเลกุลที่ต้องการตรวจวัดหรือแยกจะยึดติดอยู่กับอนุภาคและถูกแยกออกจากสารอื่นได้โดยการดูดอนุภาคไว้ด้วยแม่เหล็ก (รูปที่ 1.2)

รูปที่ 1.2 เทคนิค immunomagnetic separation [4]

การมีขนาดระดับนาโนของอนุภาคแม่เหล็กทำให้มีคุณสมบัติที่แตกต่างจากแร่เหล็กทั่วไป คือ มีสมบัติ peroxidase-like activity ในสภาวะที่มี H_2O_2 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสีของซบสเตรท ดังนั้นจึงได้รับความสนใจในการนำมาประยุกต์ใช้ในงานด้านอุปกรณ์ตรวจวัดทางชีวภาพ ที่สามารถตรวจติดตามการตรวจวัดสารได้ง่ายโดยการติดตามการเปลี่ยนแปลงสีของซบสเตรท ซึ่งในปัจจุบันวิธีการตรวจวิเคราะห์ด้วยอนุภาคนาโนแม่เหล็กจะอาศัยหลักการเดียวกับเทคนิค enzyme-linked immunosorbent assays (ELISA) โดยมีหลักการดังนี้ คือ แอนติบอดีตัวแรกที่มีความจำเพาะกับแอนติเจนจะถูกเคลือบบนวัสดุยึดเกาะ เช่น ELISA plate จากนั้นทำการเติมตัวอย่างที่ต้องการวิเคราะห์ให้ทำปฏิกิริยากับแอนติบอดีตัวแรกที่ติดกับผิววัสดุ ล้างส่วนที่ไม่ทำปฏิกิริยาออก แล้วเติมอนุภาคนาโนแม่เหล็กที่เคลือบด้วยแอนติบอดีตัวที่สองที่มีความจำเพาะกับแอนติเจนให้ทำปฏิกิริยากับแอนติเจนที่ถูกจับไว้ ล้างส่วนที่ไม่ทำปฏิกิริยาออกไป แล้วเติมซบสเตรทที่เหมาะสมเพื่อตรวจวัดการทำงานของอนุภาคนาโนแม่เหล็ก ในกรณีที่สารตัวอย่างมีแอนติเจนจะทำให้อนุภาคนาโนแม่เหล็กถูกจับไว้ที่ ELISA plate และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสีของ ซบสเตรท ความเข้มข้นของสีที่เกิดขึ้นจะแปรผันโดยตรงกับความเข้มข้นของแอนติเจนในตัวอย่าง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการใช้อนุภาคนาโนแม่เหล็กเป็นอุปกรณ์ตรวจวัดสามารถเร่งปฏิกิริยาการเปลี่ยนสีของซบสเตรทได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องติดฉลากแอนติบอดีด้วยเอนไซม์เหมือนในกรณีของการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค ELISA ซึ่งถือเป็นข้อได้เปรียบอย่างหนึ่งของการประยุกต์ใช้อนุภาคนาโนแม่เหล็ก ตลอดจนอนุภาคนาโนแม่เหล็กมีความเสถียรต่ออุณหภูมิและความเป็นกรดเบสของสารละลายมากกว่าเอนไซม์ ดังนั้นจึงสามารถประยุกต์ใช้งานได้ในช่วงที่กว้างกว่าการใช้เอนไซม์ [6]

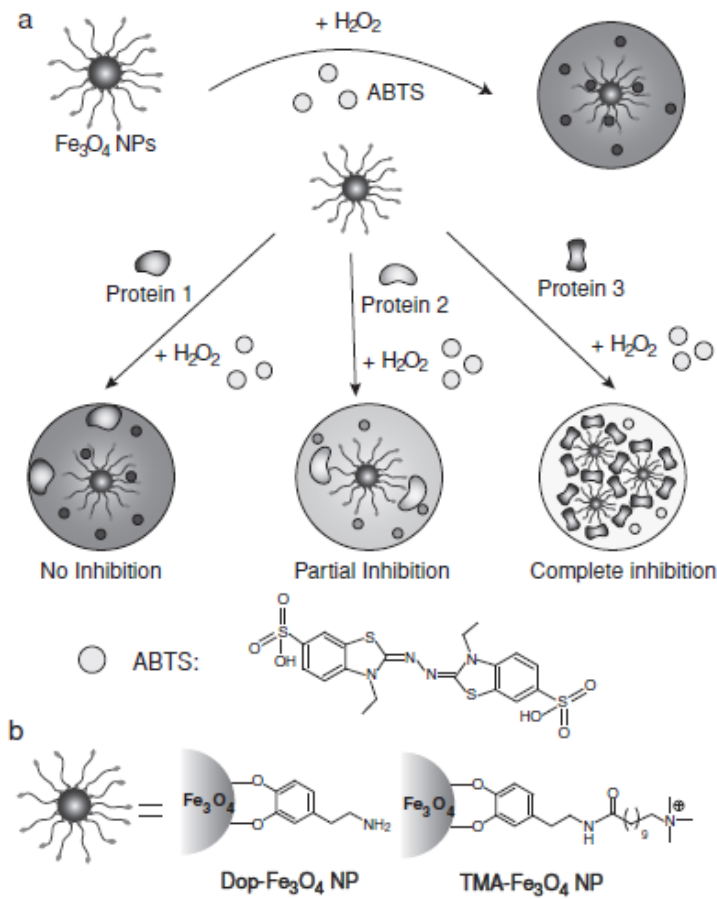

รูปที่ 1.3 การใช้อนุภาคนาโนแม่เหล็กในการตรวจวิเคราะห์เชื้อไวรัสในสารตัวอย่าง [5]

นอกจากนี้แล้วการพัฒนาอนุภาคนาโนแม่เหล็กให้มีความจำเพาะเจาะจงในการตรวจวัดต่อโมเลกุลเป้าหมาย ยังถือเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพ (efficiency) ความจำเพาะเจาะจง (specificity) และความไว (sensitivity) ของอุปกรณ์ตรวจวัด แนวทางหนึ่งที่ยิมนำมาใช้คือ การนำพอลิเมอร์ฟิล์มบางมาเคลือบบนอนุภาคนาโนแม่เหล็กเพื่อใช้ในการตรึงสารชีวโมเลกุลที่ทำหน้าที่เป็นโมเลกุลสำหรับตรวจวัดหรือที่เรียกว่าโพรบ ลงบนอนุภาคนาโนแม่เหล็ก [4, 6-7] ข้อดีของการใช้พอลิเมอร์คือ สามารถออกแบบโครงสร้างของพอลิเมอร์ให้มีหมู่ฟังก์ชันเฉพาะที่สามารถเกิดพันธะทางเคมีที่เสถียรกับสารชีวโมเลกุลได้ โดยส่วนใหญ่พอลิเมอร์ที่นำมาใช้มักจะถูกออกแบบให้มีหมู่คาร์บอก

ซิล หรือไฮโดรซิลเป็นองค์ประกอบ เนื่องจากสารชีวโมเลกุล เช่น โปรตีน, แอนติบอดี, เอนไซม์ และดีเอ็นเอ จะมีหมู่แอมิโนเป็นองค์ประกอบ ประกอบกับการที่พอลิเมอร์มีปริมาณและความหนาแน่นของหมู่ฟังก์ชันที่สูงทำให้สามารถตรึงโพรบ หรือให้จำนวนโมลของโพรบต่อพื้นที่ (mole of probes per unit area) ได้ในปริมาณที่สูง ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพในการตรวจวัดของเซ็นเซอร์ (efficiency) นอกจากนี้พอลิเมอร์ที่ถูกรออกแบบให้มีหมู่ฟังก์ชันเฉพาะที่สามารถช่วยลดการจับยึดกันอย่างไม่จำเพาะเจาะจงระหว่างโพรบและสารอื่นที่ไม่ใช่สารที่ต้องการตรวจวิเคราะห์ ยังสามารถช่วยให้อุปกรณ์ตรวจวัดมีความจำเพาะเจาะจงในการตรวจวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น (specificity)

จากงานวิจัยที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีการนำ MNPs มาประยุกต์ใช้เป็นอุปกรณ์ตรวจวัดโดยอาศัยคุณสมบัติ peroxidase-like activity ของ MNPs แต่ในการตรวจวิเคราะห์ยังคงจำเป็นต้องใช้หลักการของ enzyme-linked immunosorbent assays (ELISA) ซึ่งจำเป็นต้องมีขั้นตอนการเคลือบแอนติบอดีบนวัสดุยึดเกาะ เช่น ELISA plate สำหรับให้ antibody-conjugated MNP เกิดการยึดติดบนวัสดุในการที่มีการตรวจพบสารตัวอย่างที่ต้องการวิเคราะห์ แล้วค่อยทำการตรวจติดตามด้วยการวิเคราะห์การเปลี่ยนสีของ TMB ต่อไป ซึ่งถือเป็นการเพิ่มขั้นตอนในการตรวจวิเคราะห์ ตลอดจนเป็นการเพิ่มต้นทุนในการวิเคราะห์เนื่องจากต้องทำการเคลือบแอนติบอดีซึ่งมีราคาแพงทั้งบน ELISA plate และ MNPs ดังนั้นจึงได้มีผู้สนใจที่จะพัฒนาแนวทางใหม่ในการนำ MNPs มาใช้เป็นอุปกรณ์ตรวจวัดทางชีวภาพ โดยอาศัยการลดลงหรือการยับยั้งสมบัติ peroxidase-like activity ของ MNPs ภายหลังจากดูดซับของโมเลกุลที่ต้องการวิเคราะห์ เช่นในงานวิจัยของ Li และคณะ (2012) ที่ศึกษาการนำ MNPs มาใช้ในการตรวจวัดโปรตีนชนิดต่างๆ โดยการตรวจติดตามการลดลงหรือการยับยั้งสมบัติ peroxidase-like activity ภายหลังจากดูดซับของโปรตีน ซึ่งทำให้เกิดการลดลงหรือการระงับการเปลี่ยนแปลงสีของซัสเตรท และจากผลการทดลองพบว่า ภายหลังจากดูดซับของโปรตีนจะทำให้ความสามารถในการเปลี่ยนสีซัสเตรทของ MNPs ลดลง โดยสามารถใช้ในการวิเคราะห์โปรตีนที่มีความเข้มข้นได้ต่ำถึง 50 nM แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงของสัญญาณจะขึ้นอยู่กับชนิดของโปรตีน และหมู่ฟังก์ชันทางเคมีบนพื้นผิวของ MNPs และเนื่องจากวิธีการตรวจวิเคราะห์ในการทดลองนี้ไม่ได้อาศัยการจับกันอย่างจำเพาะเจาะจง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์โดยจำเป็นต้องมีการใช้ MNPs ที่มีสมบัติทางเคมีหรือมีหมู่ฟังก์ชันที่พื้นผิวที่แตกต่างกันหลายชนิด และทำการวิเคราะห์โดยพิจารณาจากรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของสีที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นลักษณะเฉพาะตัวของโปรตีนแต่ละชนิด และนอกจากนี้ยังต้องอาศัยการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยวิธีที่เรียกว่า Linear Discriminant Analysis (LDA) จึงจะสามารถบอกความแตกต่างระหว่างโปรตีนแต่ละชนิดได้ [8]

รูปที่ 1.4 การตรวจวัดโปรตีนจากการเปลี่ยนแปลงของสัญญาณการเปลี่ยนสีซับสเตรท

ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการนำ Fe_3O_4 NPs ดัดแปรพื้นผิวด้วยโคพอลิเมอร์ชนิด PMAMPC มาใช้เป็นอุปกรณ์ตรวจวัดโปรตีน streptavidin ในสารละลายที่สามารถสังเกตเห็นการตรวจวัดได้ด้วยตาเปล่าโดยอาศัยการตรวจติดตามการลดลงหรือการยับยั้งสมบัติ peroxidase-like activity ของอนุภาค Fe_3O_4 NPs-PMAMPC ซึ่งแนวทางที่คณะผู้วิจัยเลือกใช้นี้สามารถนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการเป็นอุปกรณ์ตรวจวินิจฉัยโรค หรือตรวจหาเชื้อจุลินทรีย์ที่มีความสะดวก และรวดเร็ว สามารถพกพาใช้งานในภาคสนามได้ อีกทั้งยังมีราคาถูก

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 ได้องค์ความรู้ใหม่ที่สามารถเผยแพร่ความรู้จากงานวิจัยสู่วงวิชาการได้ ผ่านการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติที่มี impact factor และนำเสนอผลงานวิจัยในงานประชุมระดับชาติ

- 1.5.2 ได้อนุภาคนาโนแม่เหล็กที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมสามารถนำไปพัฒนาเป็นอุปกรณ์ต้นแบบในการประยุกต์ใช้เป็นอุปกรณ์ตรวจวัดทางชีวภาพที่ทำได้สะดวก รวดเร็ว มีความถูกต้องและแม่นยำสูง ราคาไม่แพง
- 1.5.3 สามารถนำความรู้จากการวิจัยไปพัฒนาและประยุกต์ใช้เป็นอุปกรณ์ตรวจวัดในงานทางการแพทย์และสาธารณสุขได้ ลดการนำเข้าอุปกรณ์ที่มีราคาแพงจากต่างประเทศ

2. วิธีดำเนินการวิจัย (Material & Method)

2.1 สารเคมี

1. Iron (II) chloride tetrahydrate , $\text{FeCl}_2 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$ (Sigma - Aldrich)
2. Iron (III) chloride tetrahydrate , $\text{FeCl}_3 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$ (Sigma - Aldrich)
3. 28%w/v Ammonia solution, NH_4OH (QREC)
4. Poly [(methacrylic acid)-*ran*-(2-methacryloyloxyethyl phosphorylcholine)] copolymer PMA₂₁MPC₇₉ (50kDa), PMA₂₁MPC₇₉ (20kDa), PMA₂₁MPC₇₉ (9kDa), PMA₃₇MPC₆₃ (50kDa) and PMA₆₆MPC₃₄ (50 kDa) [9]
5. Bio-rad protein assay dye reagent concentrate (BIO - RED)
6. Lysozyme, Lyz (Sigma Aldrich)
7. Bovine serum albumin, BSA (CALBIOCHEM)
8. Phosphate buffer saline, PBS (Sigma Aldrich)
9. 1-(3-(Dimethylamino) propyl)-3-ethylcarbodiimide hydrochloride, EDC (Fluka)
10. N-hydroxysuccinimide, NHS (Fluka)
11. Streptavidin, SA (Sigma Aldrich)
12. O-(2,9-aminoethyl)-O'-[2-biotinylaminoethyl] octaethylene glycol (Thermo Scientific)
13. Acetic acid (QREC)
14. Sodium acetate (Sigma Aldrich)
15. Tetramethylbenzidine, TMB (Sigma Aldrich)
16. Hydrogenperoxide, H_2O_2 (Sigma Aldrich)

2.2 เครื่องมือ และอุปกรณ์

1. เครื่อง Transmission Electron Microscope (TEM) รุ่น TECNAI 20
2. เครื่อง Scanning Electron Microscope (SEM) รุ่น LEO 1450 VP
3. เครื่อง Fourier Transform Infrared Spectroscopy (FT-IR) รุ่น PERKIN ELMER System 2000
4. เครื่อง UV-Visible spectrometer รุ่น HP Hewlett Packard 4853
5. เครื่อง Ultrasonic รุ่น CREST
6. เครื่องชั่ง (ทศนิยม 4 ตำแหน่ง) รุ่น RC 250 S

C_e คือ ความเข้มข้นของสารละลายโพรบหลังการดูดซับ (ไมโครกรัม/ลิตร)

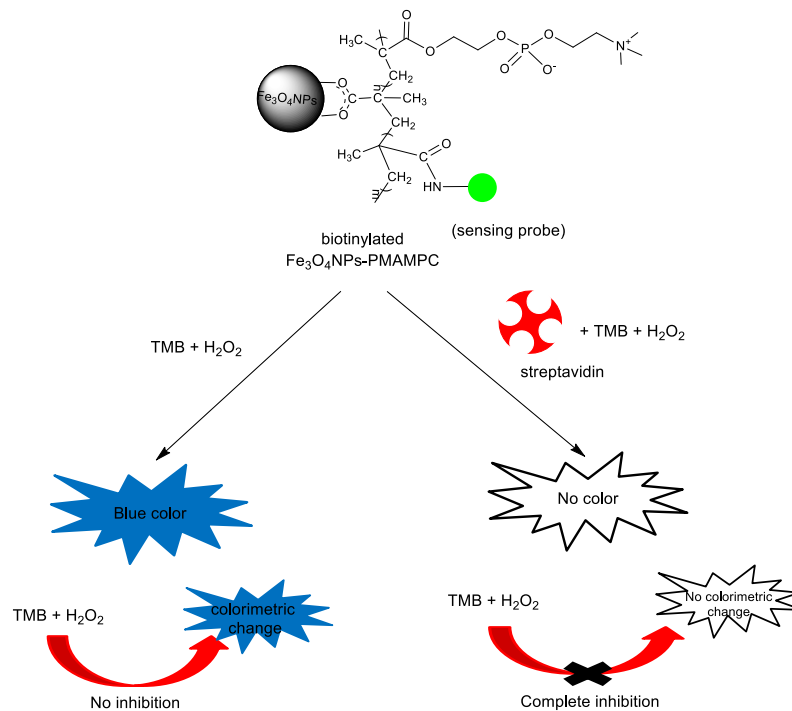
V คือ ปริมาณของสารละลายโพรบ (ลิตร)

m คือ น้ำหนักของอนุภาค (กรัม)

ในการทดลองนี้ ทำการทดลองเพื่อศึกษาหาสภาวะที่เหมาะสมในตรึงโพรบโดยตัวแปรที่ทำการศึกษา คือ

- ความเข้มข้นของสารละลาย NHS และ EDC
- เวลาที่ใช้ในการกระตุ้นหมู่คาร์บอกซิล
- ความเข้มข้นของโพรบ

2.4 ศึกษาประสิทธิภาพในการตรวจวัดโปรตีนเป้าหมาย

ทดสอบการใช้ Fe_3O_4 NPs-PMAMPC ที่ตรึงด้วยไบโอตินโพรบ (Fe_3O_4 NPs-PMAMPC-biotin) มาเป็นอุปกรณ์ในการตรวจวัดโปรตีนเป้าหมาย คือ streptavidin ในสารละลายตัวอย่างโดยอาศัยการตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงสีของ TMB ซึ่งสเตรทในสภาวะที่มี H_2O_2 ทำการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการเปลี่ยนแปลงสีของตัวอย่างที่มีและไม่มีโปรตีนเป้าหมาย ทำการทดลองโดยการเติมอนุภาคแขวนลอยของ Fe_3O_4 NPs-PMAMPC-biotin (10 mg/mL, 2.5 μ L) ลง

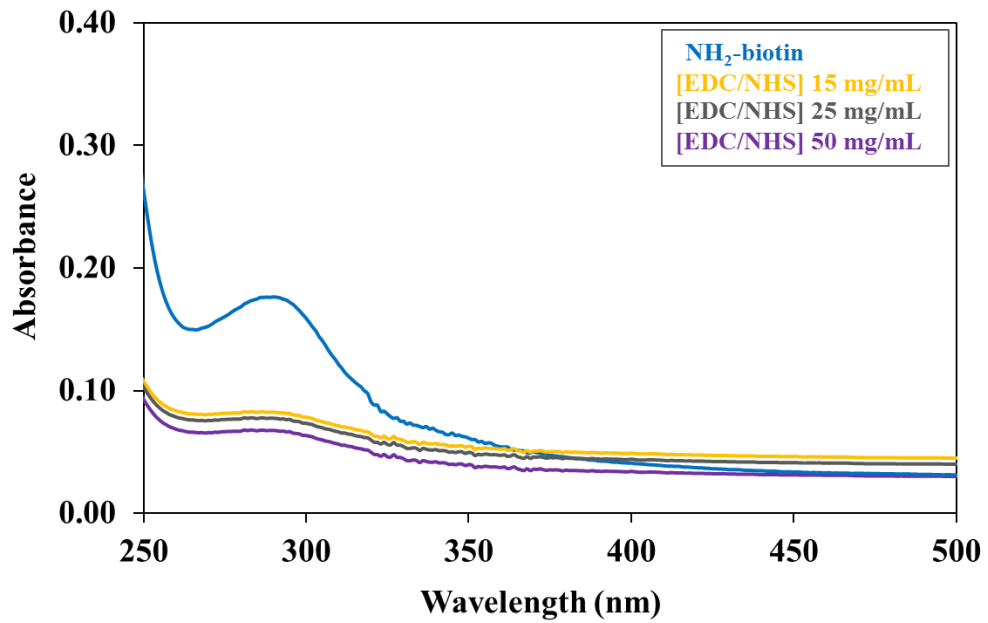
ในสารละลายตัวอย่างที่มีและไม่มี streptavidin ทำการเขย่าสารละลายผสมที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 3 ชั่วโมง จากนั้นเติมสารละลายบัฟเฟอร์ (NaOAc buffer solution 0.1 M, pH 3.6), TMB (10 mg/mL, 5 μ L), และ H₂O₂ (30 wt%, 1.9 μ L) ตั้งทิ้งไว้ที่อุณหภูมิห้องเป็นเวลา 10 นาที สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงสี และนำสารละลายไปวัดค่าการดูดกลืนแสงที่ความยาวคลื่น 652 นาโนเมตร ด้วยเครื่อง UV-visible spectrophotometer ศึกษาหาความไว (sensitivity) และความจำเพาะเจาะจง (specificity) ของอุปกรณ์ตรวจวัด

3. ผลการทดลองและอภิปรายผลการทดลอง

3.1 การตรึงไบโอตินโพรบ (Immobilization of biotin)

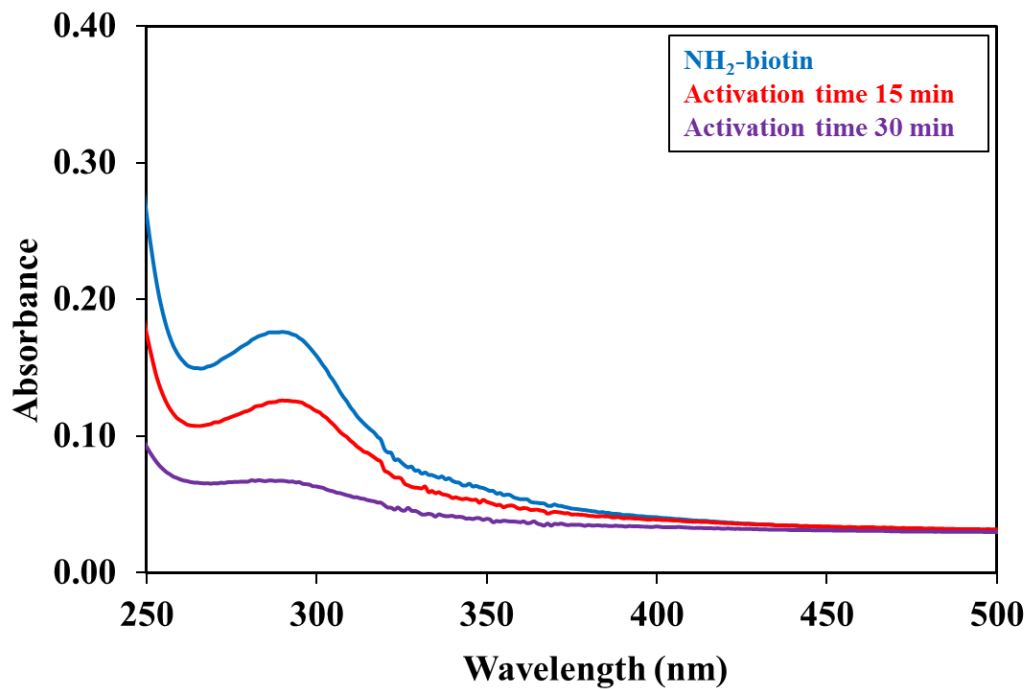
ในงานวิจัยนี้ ได้เลือกใช้ไบโอตินมาเป็นโพรบในการตรวจวัดโปรตีนเป้าหมายคือ โปรตีน streptavidin โดยทำการตรึงไบโอตินชนิดที่มีหมู่ฟังก์ชันเป็นหมู่อะมิโนซึ่งสามารถเกิดปฏิกิริยากับหมู่คาร์บอกซิลของพอลิเมอร์ชนิด PMAMPC ที่เคลือบบนพื้นผิวของอนุภาคนาโนแม่เหล็กได้ ศึกษาอิทธิพลของความเข้มข้นรีเอเจนต์คู่ควบและเวลาใช้ในการกระตุ้นหมู่คาร์บอกซิล และความเข้มข้นของโพรบที่มีต่อประสิทธิภาพในการตรึงไบโอตินโพรบบนอนุภาค

จากการศึกษาอิทธิพลของความเข้มข้นรีเอเจนต์คู่ควบ คือ EDC/NHS แสดงดังรูปที่ 3.1 พบว่า ภายหลังการตรึงไบโอตินค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายไบโอตินมีค่าลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับสารละลายไบโอตินเริ่มต้นซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการหายไปของไบโอตินในสารละลายเนื่องจากการตรึงของไบโอตินบนอนุภาคที่ถูกแยกออกไปแล้ว ดังนั้นจึงเป็นการยืนยันได้ว่าสามารถตรึงไบโอตินโพรบบนอนุภาคนาโนแม่เหล็กได้สำเร็จ และเมื่อพิจารณาอิทธิพลของความเข้มข้น EDC/NHS พบว่าค่าการดูดกลืนแสงของไบโอตินมีค่าลดลงตามความเข้มข้นของรีเอเจนต์คู่ควบที่เพิ่มขึ้น และเมื่อคำนวณเป็นปริมาณการตรึงไบโอตินโพรบบนอนุภาค (amounts of immobilized biotin; Q) มีค่าเท่ากับ 422 mg/g, 465.7 mg/g และ 527 mg/g สำหรับการตรึงในสถานะที่มีการกระตุ้นด้วย EDC/NHS ที่ความเข้มข้น 15, 25 and 50 mg/mL ตามลำดับ

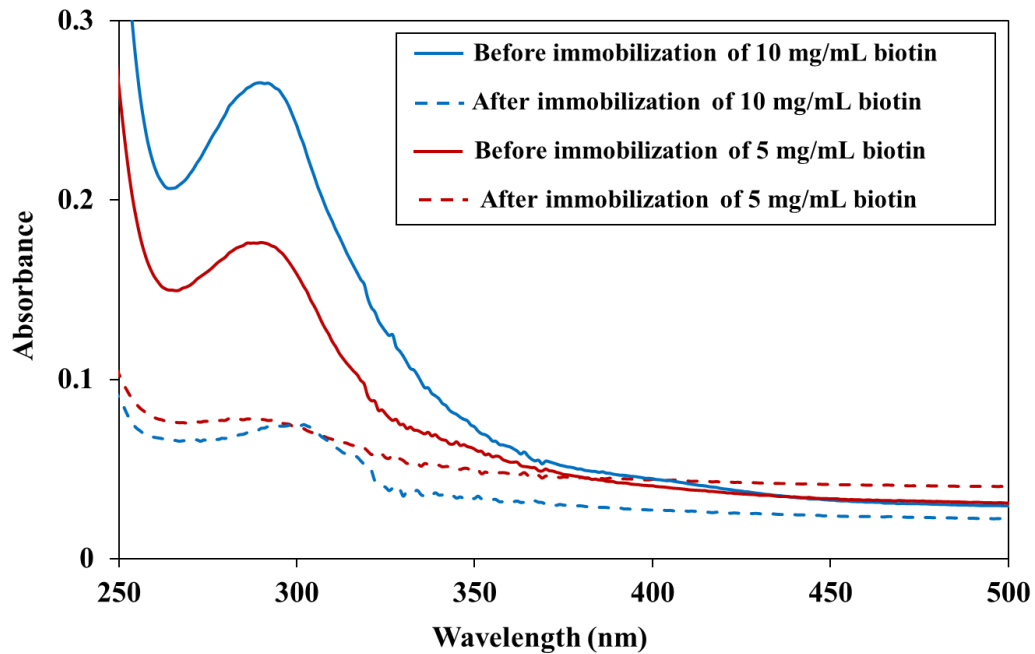
รูปที่ 3.1 ค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายไบโอตินก่อนและหลังการตรึง; ก่อนการตรึง (เส้นสีน้ำเงิน), ภายหลังจากการตรึงในสถานะที่มีการกระตุ้นด้วย 15 mg/mL EDC/NHS (เส้นสีเหลือง), ภายหลังจากการตรึงในสถานะที่มีการกระตุ้นด้วย 25 mg/mL EDC/NHS (เส้นสีเทา), และภายหลังจากการตรึงในสถานะที่มีการกระตุ้นด้วย 50 mg/mL EDC/NHS (เส้นสีม่วง)

จากการศึกษาอิทธิพลของเวลาใช้ในการกระตุ้นหมู่คาร์บอกซิล แสดงดังรูปที่ 3.2 พบว่า ค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายไบโอตินมีค่าลดลงตามเวลาที่ใช้ในการกระตุ้นที่เพิ่มขึ้น โดยมีค่า Q เท่ากับ 243 mg/g และ 527 mg/g สำหรับการตรึงในสถานะที่มีการกระตุ้นที่เวลา 15 และ 30 นาทีตามลำดับ

รูปที่ 3.2 ค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายไบโอตินก่อนและหลังการตรึง; ก่อนการตรึง (เส้นสีน้ำเงิน), ภายหลังการตรึงในสภาวะที่มีการกระตุ้นที่เวลา 15 นาที (เส้นสีแดง และภายหลังการตรึงในสภาวะที่มีการกระตุ้นที่เวลา 30 นาที (เส้นสีม่วง)

จากการศึกษาอิทธิพลของความเข้มข้นของไบโอตินโพรบ แสดงดังรูปที่ 3.3 พบว่า ค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายไบโอตินมีค่าลดลงตามความเข้มข้นของไบโอตินโพรบ ที่เพิ่มขึ้น โดยมีค่า Q เท่ากับ 527 mg/g และ 970.22 mg/g สำหรับการตรึงในสภาวะที่มีการใช้ไบโอตินโพรบความเข้มข้น 5 และ 10 mg/mL ตามลำดับ

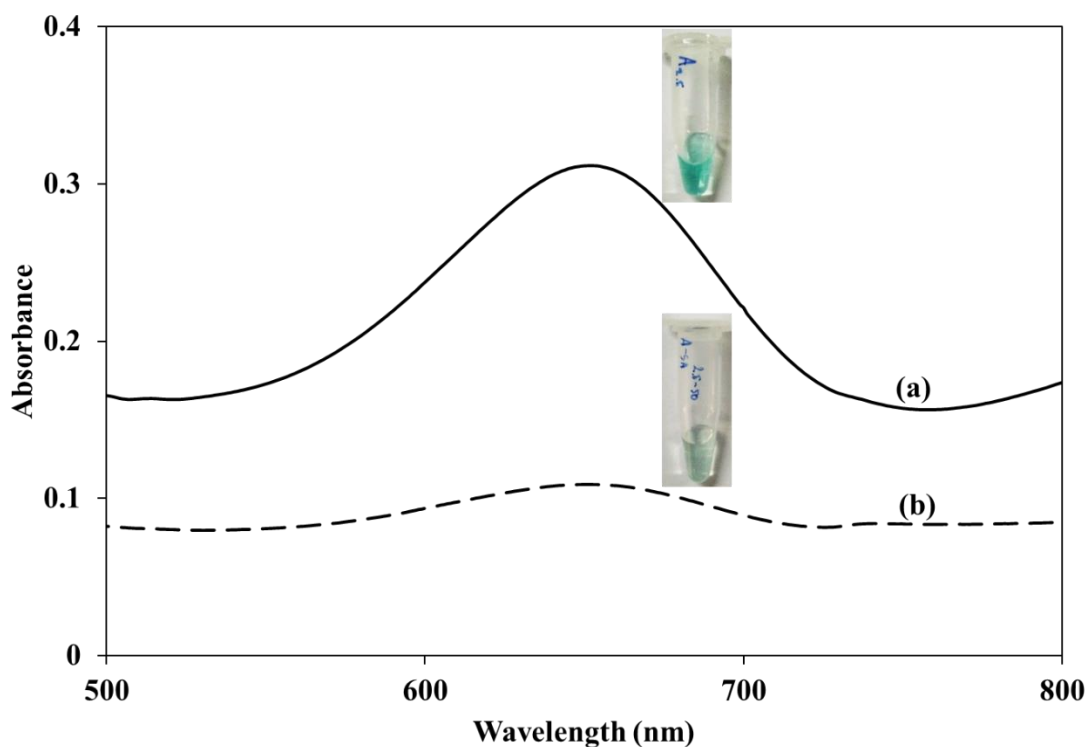
รูปที่ 3.3 ค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายไบโอตินก่อนและหลังการตรึง; ก่อนการตรึงที่ความเข้มข้น 5 mg/mL (เส้นทึบสีแดง), ภายหลังการตรึงที่ความเข้มข้น 5 mg/mL (เส้นประสีแดง), ก่อนการตรึงที่ความเข้มข้น 10 mg/mL (เส้นทึบสีน้ำเงิน), และภายหลังการตรึงที่ความเข้มข้น 10 mg/mL (เส้นประสีน้ำเงิน)

จากผลการทดลองพบว่า ปริมาณในการตรึงไบโอตินโพรบบนอนุภาคสามารถควบคุมได้ด้วยการควบคุมปริมาณการกระตุ้นหมู่คาร์บอกซิลซึ่งจะขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของรีเอเจนต์คู่ควบ และเวลาที่ใช้ในการกระตุ้นหมู่คาร์บอกซิล นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของโพรบด้วย

3.2 การศึกษาประสิทธิภาพในการตรวจวัดโปรตีนเป้าหมาย

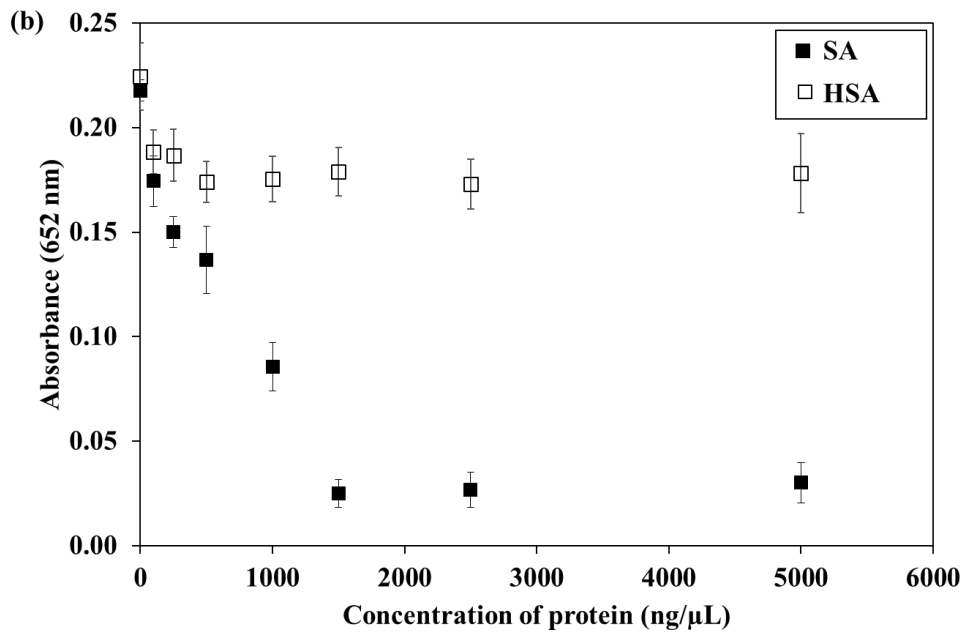
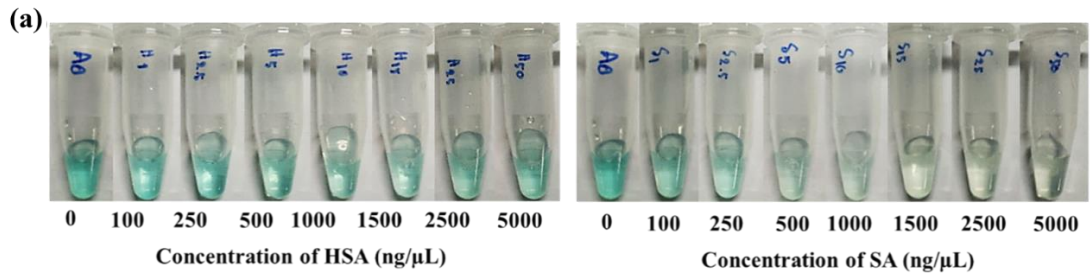
ในงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำ Fe_3O_4 NPs ดัดแปรพื้นผิวด้วยโคพอลิเมอร์ชนิด PMAMPC และตรึงด้วยไบโอตินโพรบ (Fe_3O_4 NPs-PMAMPC-biotin) มาใช้เป็นอุปกรณ์ในการตรวจวัดโปรตีน streptavidin (SA) ที่สามารถสังเกตเห็นการตรวจวัดได้ด้วยการตรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงสีซึ่งสามารถสังเกตได้ด้วยตาเปล่า โดยมีหลักการดังนี้คือ ภายหลังการจับกับโปรตีนเป้าหมายจะทำให้เกิดการลดลงหรือการยับยั้งสมบัติ peroxidase-like activity ของอนุภาค Fe_3O_4 NPs-PMAMPC-biotin ที่จะไปเร่งปฏิกิริยาการเปลี่ยนแปลงสีของซับสเตรทชนิด TMB ในสถานะที่มี H_2O_2 เนื่องจากการจับกับระหว่างไบโอตินโพรบและ โปรตีน SA จะทำให้เกิดการ bridging กันระหว่างอนุภาคนาโนแม่เหล็กหลายๆ อนุภาค จึงทำให้เกิดการบดบังหรือการลดลงของพื้นที่ผิวของ

อนุภาคที่จะไปทำหน้าที่ในการเร่งปฏิกิริยา peroxidase ของซัปสเตอร์ท ดังนั้นเมื่อทำการเติมซัปสเตอร์ทชนิด TMB และ H_2O_2 ลงในหลอดตัวอย่างที่มีโปรตีนเป้าหมายจะทำให้เห็นการลดลงของสีของสารละลายเมื่อเปรียบเทียบกับหลอดตัวอย่างที่ไม่มีโปรตีนเป้าหมายแสดงดังรูปที่ 3.4

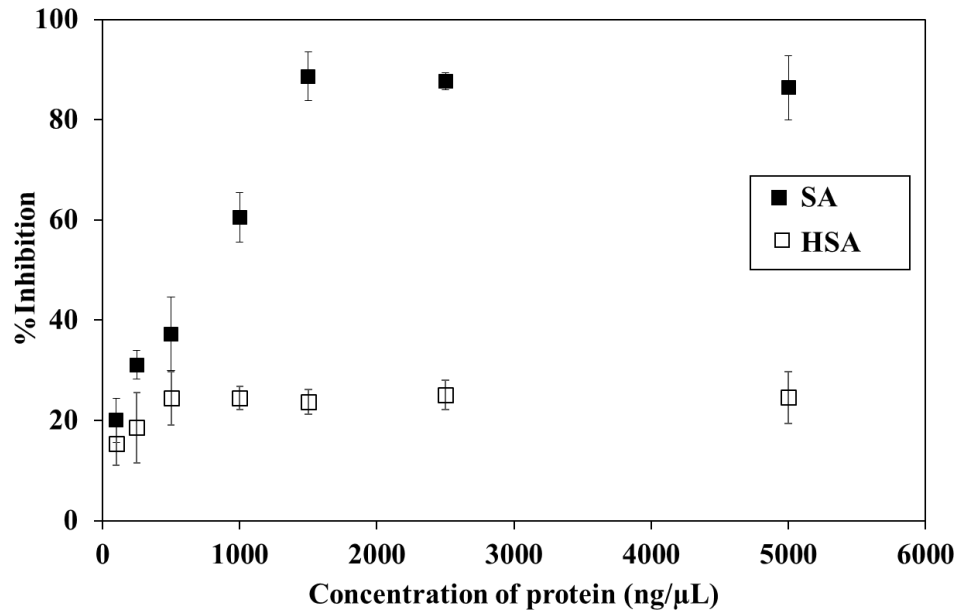

รูปที่ 3.4 ค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายในหลอดตัวอย่างที่ไม่มีโมเลกุลเป้าหมาย (เส้นทึบ) และหลอดตัวอย่างที่มีโมเลกุลเป้าหมาย (เส้นประ)

การศึกษาหาความจำเพาะเจาะจง (selectivity) ของอุปกรณ์ตรวจวัด โดยทำการทดลองเปรียบเทียบระหว่างการตรวจวิเคราะห์หาโปรตีน SA ซึ่งเป็นโปรตีนเป้าหมายเทียบกับโปรตีน human serum albumin (HSA) ซึ่งไม่ใช่โปรตีนเป้าหมาย แสดงผลการทดลองดังรูปที่ 3.5 และ 3.6 พบว่า ในกรณีของ HAS จะพบการลดลงของสีสารละลายเพียงเล็กน้อยทุกช่วงความเข้มข้น โดยมีค่าร้อยละการยับยั้งสมบัติ peroxidase-like activity ของอนุภาค (% inhibition) สูงสุดเพียง 24.43% ในขณะที่ SA จะพบการลดลงของสีสารละลายอย่างชัดเจนและมีค่าการลดลงของสีเพิ่มมากขึ้นตามความเข้มข้นของโปรตีน โดยมีค่าร้อยละการยับยั้งสมบัติ peroxidase-like activity ของอนุภาค (% inhibition) สูงสุดถึง 88.67 % จากผลการทดลองนี้แสดงให้เห็นว่า Fe_3O_4 NPs-PMAMPC-biotin มีความจำเพาะเจาะจงต่อโปรตีน SA ซึ่งเป็นโปรตีนเป้าหมาย

รูปที่ 3.5 ภาพถ่ายการเปลี่ยนแปลงสีของสารละลาย (a) และค่าการดูดกลืนแสงของสารละลาย (b) ในสภาวะการตรวจวิเคราะห์โปรตีนชนิด HAS และ SA

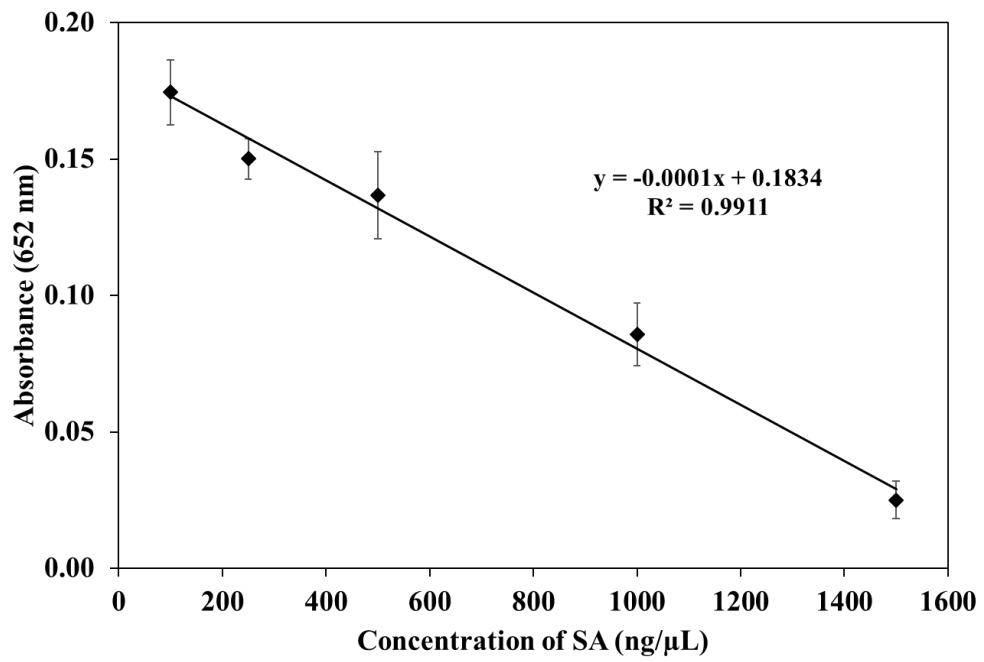
รูปที่ 3.6 ร้อยละการยับยั้งสมบัติ peroxidase-like activity ของอนุภาค Fe₃O₄ NPs-PMAMPC-biotin (% inhibition) ภายหลังการตรวจวิเคราะห์โปรตีนชนิด HAS และ SA

ศึกษาหาความไว (sensitivity) ของอุปกรณ์ตรวจวัดโดยการหาขีดความสามารถในการตรวจวิเคราะห์โปรตีนเป้าหมาย จากรูปที่ 3.5a จะพบว่าขีดความสามารถสูงสุดในการตรวจวิเคราะห์ SA ได้ด้วยตาเปล่าคือที่ความเข้มข้นต่ำสุด 500 ng/μL และจากการวัดค่าการดูดกลืนแสงของสารละลายด้วยเครื่อง UV-visible spectroscopy จะทำให้สามารถวิเคราะห์โปรตีนเชิงปริมาณได้ โดยมีช่วงความเป็นเส้นตรงที่ช่วงความเข้มข้นของโปรตีนเท่ากับ 100-1500 ng/μL ($y = -0.0001x + 0.1834$) โดยมีค่า $R^2 = 0.9911$ แสดงดังรูปที่ 3.7 และสามารถคำนวณหาขีดจำกัดการตรวจหาหรือ limit of detection (LOD) หรือ detection limit (DL) ได้จากสมการ

$$LOD = 3SD_{blank} / m$$

โดย SD_{blank} คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสัญญาณการตรวจวัดในกรณีที่ไม่มีโปรตีน SA มีค่าเท่ากับ 0.0063 และ m คือ ความชันของกราฟเส้นตรงความเข้มข้นของ SA มีค่าเท่ากับ 0.0001 ดังนั้นจึงมีค่า LOD หรือความเข้มข้นต่ำสุดของ SA ที่ตรวจวัดได้เท่ากับ 189 ng/μL

รูปที่ 3.7 กราฟเส้นตรงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้มข้นของ SA และค่าการดูดกลืนแสง

4. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการทดลอง

การดัดแปรพื้นผิวอนุภาคนาโนแม่เหล็กด้วยพอลิเมอร์ชนิด PMAMPC ทำให้พื้นผิวของอนุภาคนาโนแม่เหล็กมีหมู่คาร์บอกซิลซึ่งสามารถนำมาใช้ในการตรึงโพรบสำหรับใช้เป็นโมเลกุลในการตรวจวิเคราะห์โมเลกุลเป้าหมายได้ โดยสามารถควบคุมปริมาณการตรึงของโพรบได้ด้วยการควบคุมปริมาณการกระตุ้นหมู่คาร์บอกซิล นอกจากนี้การมีหมู่ฟอสโฟริลโคลีน (PC) ในโครงสร้างของพอลิเมอร์ชนิดนี้ทำให้ลดการดูดซับแบบไม่จำเพาะเจาะจงของโปรตีนส่งผลทำให้อุปกรณ์ตรวจวัดที่เตรียมขึ้นมานี้มีความจำเพาะต่อโมเลกุลเป้าหมาย และมีขีดจำกัดการตรวจหาหรือ limit of detection (LOD) ที่สูง คือสามารถตรวจวิเคราะห์หาโปรตีนเป้าหมายได้ด้วยความเข้มข้นต่ำสุดถึง 189 ng/ μ L โดยใช้เวลาทั้งหมดในการตรวจวิเคราะห์ 3 ชั่วโมง และที่สำคัญสามารถสังเกตเห็นการตรวจวิเคราะห์ได้ด้วยตาเปล่าที่ความเข้มข้นต่ำสุด 500 ng/ μ L

4.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการทดลองทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าการดัดแปรพื้นผิวอนุภาคนาโนแม่เหล็กด้วยพอลิเมอร์ชนิด PMAMPC มีคุณสมบัติเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้เป็นอุปกรณ์ในการตรวจวัดทางชีวภาพ (biosensor) โดยสามารถใช้ประโยชน์ของหมู่ฟังก์ชันคาร์บอกซิล (COOH) ที่อยู่ในโครงสร้างของพอลิเมอร์ชนิดนี้ในการตรึงโมเลกุลที่ทำหน้าที่เป็นตัวตรวจวัดหรือโพรบได้โดยอาศัยการเกิดปฏิกิริยาทางเคมีระหว่างหมู่คาร์บอกซิลและหมู่อะมิโนของโพรบ ซึ่งเป็นการเพิ่มความจำเพาะเจาะจงในการจับกับโมเลกุลเป้าหมาย รวมไปถึงการมีหมู่ฟังก์ชันฟอสโฟริลโคลีนที่ทำหน้าที่ในการลดการดูดซับแบบไม่จำเพาะเจาะจงของโมเลกุลอื่นๆที่ไม่ใช่โมเลกุลเป้าหมาย จึงทำให้วัสดุที่เตรียมขึ้นมานี้มีความจำเพาะเจาะจงต่อโมเลกุลที่ต้องการตรวจวัด สามารถนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับการตรวจวัดทางชีวภาพที่สามารถสังเกตเห็นการตรวจวัดได้ด้วยการเปลี่ยนแปลงสีโดยอาศัยสมบัติ peroxidase-like activity ของวัสดุชนิดนี้ ซึ่งเป็นวิธีการตรวจวัดที่สามารถสังเกตเห็นได้ด้วยตาเปล่า ไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่มีราคาแพงในการตรวจวิเคราะห์

ผลผลิต (Output)

1. Boonjamnian, S., Trakulsujarithchok, T., Hoven V. P. & **Na Nongkhai, P.** A simple one-pot synthesis of anti-biofouling magnetite nanoparticles with high saturation magnetization values. “*in submission*”
2. Boonjamnian, S., Trakulsujarithchok, T., & **Na Nongkhai, P.** Preparation and characterization of PMAMPC-functionalized MNPs by one-pot reaction. International Polymer Conference of Thailand (PCT-6), 2016, 425-429.
3. Boonjamnian, S., Trakulsujarithchok, T., & **Na Nongkhai, P.** Synthesis and characterization of anti-biofouling Fe₃O₄ nanoparticles. เสนอผลงานแบบโปสเตอร์: การประชุมวิชาการระดับนานาชาติ “The 2016 Pure and Applied Chemistry International Conference (PACCON 2016)”

- [1] Lin, P. -C.; Chou, P. -H.; Chen, S. -H.; Liao, H. -K.; Wang, K. -Y.; Chen, Y. -J.; Lin, C. -C., Ethylene glycol-protected magnetic nanoparticles for a multiplexed immunoassay in human plasma. *Small*. 2005, 2, 485-489.
- [2] Chou, P. -H.; Chen, S. -H.; Liao, H. -K.; Lin, P. -C.; Her, G. -R.; Lai, A. C. -Y.; Chen, J. -H.; Lin, C. -C.; Chen, Y. -J., Nanoprobe-based affinity mass spectrometry for selected protein profiling in human plasma. *Anal. Chem.* 2005, 77, 5990-5997.
- [3] Liu, J. -C.; Tsai, P. -J.; Lee, Y. C.; Chen, Y. -C., Affinity capture of uropathogenic *Escherichia coli* using pigeon ovalbumin-bound Fe₃O₄@Al₂O₃ magnetic nanoparticles. *Anal. Chem.* 2008, 80, 5425-5432.
- [4] Qiu, J.; Zhou, Y.; Chen, H.; Lin, J. -M., Immunomagnetic separation and rapid detection of bacteria using bioluminescence and microfluidics. *Talanta*. 2009, 79, 787-795.
- [5] Woo, M. -A.; Kim, M. I.; Jung, J. H.; Park, K. S.; Seo, T. S.; Park, H. G., A Novel Colorimetric Immunoassay Utilizing the Peroxidase Mimicking Activity of Magnetic Nanoparticles. *Int. J. Mol. Sci.* 2013, 14, 9999-10014.
- [6] Gao, L. Z.; Zhuang, J.; Nie, L.; Zhang, J. B.; Zhang, Y.; Gu, N.; Wang, T. H.; Feng, J.; Yang, D. L.; Perrett, S.; Yan, X. Y., Intrinsic peroxidase-like activity of ferromagnetic nanoparticles. *Nat. Nanotechnol.* 2007, 2, 577-583.
- [7] Zhang, Z.; Wang, Z.; Wang, X.; Yang, Xiurong., Magnetic nanoparticle-linked colorimetric aptasensor for the detection of thrombin. *Sensors and Actuators B*. 2010, 147, 428-433.
- [8] Li, X.; Wen, F.; Creran, B.; Jeong, Y.; Zhang, X.; Rotello, V. M., Colorimetric Protein Sensing Using Catalytically Amplified Sensor Arrays. *Small* 2012, 8, 3589-3592.
- [9] Akkhat, P.; Kiatkamjornwong, S.; Yusa, S.; Hoven, V. P.; Iwasaki, Y., Development of a novel antifouling platform for biosensing probe immobilization from methacryloyloxyethyl phosphorylcholine-containing copolymer brushes. *Langmuir* 2012, 28, 5872-5881.